

Ivo Rejchrt, Maloměstské drama: Hledání identity ve Dvoře Králové nad Labem v období Velké války a převratu. Disertační práce FF UK 2022.

Oponentský posudek

Předkládaná práce je hlubokou pramennou sondou do dějin válečných let 1914–1918, respektive do období převratového v jasně vymezeném regionu Dvora Králové nad Labem. Při platnosti této skutečnosti si ovšem nejsem zcela jist, zda jsem bezvýhradně pochopil, co bylo autorovým nejvlastnějším cílem. Autor se, jak o tom svědčí již název práce, soustřeďuje na otázku vývoje a proměny identity, současně se hlásí k mikrohistorickému výzkumu (i když např. k Petrářovým Ouběnicím se hlásí jen opravdu velmi okrajově), ale také k paměťovým studiím (s. 10). V těchto polohách neobyčejně rozsáhlá práce neustále osciluje, což ovšem narušuje jednotnou metodologickou a koncepční linii.

Práce je rozčleněna do 5, respektive 6 základních částí (kapitol). Její jádro tvoří části o studovaném městě, jeho ekonomice a správě, o místním tisku, o školství a o proměně „identity a loajality“. Nejsem si zcela jist, zda to je pro účely práce nejšťastnější řešení, práce by si zasloužila přehlednější pasáže o sociální problematice, kulturní situaci za války a také systematictější pohled na různé druhy politik ve studovaném místě a regionu.

Není jistě na škodu, že práce je psána z pozice pozitivistické tradice. Autor je skutečně mimořádným znalcem zejména lokálního pramenného materiálu. Problémem poněkud zůstává, že se jej snaží předložit čtenáři prakticky ve vši úplnosti, a nevyužívá možnost jednotlivé minucióznosti umísťovat do poznámek. Situaci znepřehledňují i rozsáhlé citace pramenů, jako by autor věřil, že tyto „hovoří samy“. Diskutabilním problémem celkové koncepce je rozhodnutí autora vždy nejprve podrobně vyložit předválečný vývoj, a to navíc v celostátním měřítku, a teprve poté přistoupit k vlastnímu výkladu situace ve městě. Práci to skutečně neobyčejně a redundantně zatěžuje (např. školství je takto věnováno více než 30 stran!).

Ne zcela obvyklé pro práci tohoto typu je, že jí prakticky chybí metodologický úvod, ten je nahrazen „metodikou“, která je ovšem především průvodcem po autorově hledání struktury práce (dost neobvykle uvádí i zavržené varianty). Zahraniční literatura je reflektována spíše výběrově, a to i u problematiky, která je v práci obsažena a autor ji řeší (chybí mi rozsáhlejší, na zahraniční teoretické literatuře založený vhled do problematiky identity a loajality, když již je autor zvolil jako jedno z klíčových témat své práce; v samotné práci se autor náznakově hlásí k v současnosti časté teorii národnostní indiference (s. 299), ani to však není hlouběji reflektováno.) Je také otázkou, proč autor hovoří o „identitě“ a nikoliv o identitách (žádná jedna globální identita jistě neexistovala).

Aby mi bylo rozuměno. Práce je mimořádně cenným příspěvkem k poznání chování obyvatelstva ve studovaném období a přináší řadu cenných poznatků. Je založena na suverénní znalosti domácí literatury a vydaných pramenů a na velmi rozsáhlém archivním výzkumu. Za velmi přínosné považuji zejména autorovo rozhodnutí neomezit výzkum jen na období války, ale zaměřit se i na změny, které přinesl převrat v roce 1918 a následné období po něm.

Práce je psána kultivovaným jazykem, styl práce místy mírně vybočuje z rámce stylu odborného. Potěšitelné je, že práce obsahuje jen minimum překlepů a nejasností (Böhmerwaldgau, s. 149; Židé x židé s. 310, aniž by toto odlišení mělo koncepční ráz). Podivné je i využívání práce kompilátora Nedorosta.

Práce Ivo Rejchrtu splňuje beze zbytku všechny požadavky kladené na práci tohoto typu. Hodnotím ji známkou „prospěl“ a doporučuji ji obhajobě.

V Praze dne 26. 5. 2022

prof. Ivan Šedivý, CSc.